

Top 10 Maatregelen kringlooplandbouw Eemland

Het Eemland is een streek in het noordoosten van de provincie Utrecht in het stroomgebied van de rivier de Eem.

Kenmerken gebied:

- Rivierklei- en veenweidegebied met uitgestrekte weilanden met veel sloten tussen lange smalle kavels, een zogenaamd slagenlandschap.
- Veel (agrarische) natuurgebieden met weidevogelbeheer
- Het gebied ligt onder NAP en is omringt door dijken, die het gebied beschermen tegen de hoge stand van het oppervlaktewater.
- Overwegend extensieve melkveebedrijven
- Ruim areaal gras, door zeer beperkte mogelijkheden tot het telen van voedergewassen zoals snijmais.

Kringloopmaatregelen:

1. Maximale vers gras opname door weidegang of stalvoeren;

- Weidegang is de meest efficiënte manier van het omzetten van gras naar melk. Er zijn minimale verliezen. Let wel goed op de grasopname en stuur tijdig bij met schommelende kwaliteiten van het verse gras.
- Weidegang is goed voor de gezondheid van de koeien, onder andere door meer beweging, extra vitamines en een positieve bijdrage aan klauwgezondheid.
- Ook draagt weidegang bij aan het verhogen van de biodiversiteit, verbeteren van de grasmat (uitstoeling) en geeft het een lagere ammoniakemissie.
- Door vaker om te weiden kan men vertrapping zo veel mogelijk voorkomen. Beschikken over voldoende kavelpad is hiervoor een vereiste. Het systeem 'Nieuw Nederlands Weiden' blijkt heel goed te werken.

2. Minder eiwit in het gras, met betere kwaliteit eiwit voerbenutting van eigen land verhogen en minder (eiwit)aankoop vanuit krachtvoer en bijproducten

- Gras telen met een optimaal eiwitgehalte (± 160 g RE), omdat er minder compensatie met mais mogelijk, dan wel noodzakelijk is.
- Oogsten van voldoende en kwalitatief goed eiwit (DVE/OEB verhouding) uit ruwvoer. O.a. door in het voorjaar tijdig te bemesten met ammonium houdende meststoffen met de juiste hoeveelheid. En goed te letten op het goede tijdstip van oogsten om op die manier de te oogsten waarvoor er bemest is.
- Zorgen voor mogelijkheden om partijen gras te combineren zodat het rantsoen met eigen voer zoveel mogelijk in balans is.
- Door minder eiwit in het rantsoen zal de benutting hoger zijn (sturen op ureum in de melk).
- Het maken van grasbrok zorgt voor een andere manier om het gras op het bedrijf beter benutten. Hiermee kan een deel van de eiwitaankoop uit krachtvoer worden bespaard. Dit is vooral relevant op extensieve grasbedrijven, zoals in het gebied Eemland
- Door de aankoop van energierijk krachtvoer en/of bijproducten, kan men de benutting van het eiwit verhogen. Met name energie op pensniveau is wenselijk.

3. Goed bodembeheer: geen zware machines, bodem pH op niveau brengen

- Verdichting voorkomen door te werken met lichtere machines en/of lagere bandenspanning. Juist op zachtere veengrond is dit essentieel.
- Zorgen voor de juiste bezetting van mineralen in de CEC; vaak door onderhoudsbemesting toe te passen.
- Zorg voor voldoende mestopslag om te kunnen bemesten onder de juiste omstandigheden.

4. Preciezer bemesten: minder kunstmest, niet bemesten bij grote neerslag verwachting, het juiste aanwendingsstip kiezen

- Door tijdens het uitrijden van mest water toe te voegen, bijvoorbeeld met sleepslangen, wordt de mest verdund en komt het beter beschikbaar voor de bodem en vind er minder vervluchtiging plaats.
- Door mest uit te rijden onder de juiste weersomstandigheden (zonder felle zon, met regenachtig weer) vinden er minder verliezen plaats en is de benutting hoger.
- Bemesten in kleine porties daarom altijd met donker weer en met kleine hoeveelheden neerslag in het vooruitzicht.
- Gebruik van ammoniumkunstmeststoffen in het voorjaar geeft een betere DVE/OEB verhouding.
- Bij de veengrond komt mineralisatie later in het jaar op gang. Hierdoor is het bemesten van stikstof later in het jaar overbodig en worden te hoge eiwitgehalten in het gras voorkomen.

5. Nog meer halen uit eigen mest: scheiden aan de bron, opwaarderen tot compost, kies de juiste mestsoort voor het juist gewas

- Door mest aan de bron te scheiden krijgt men verschillende soorten mest met verschillende werkingen. Door de verschillende meststoffen te gebruiken kan een melkveehouder elk perceel gericht naar behoefte bemesten. Hierdoor zal de benutting van de beschikbare nutriënten hoger zijn. Daarmee kan worden bespaard op kunstmest.
- Dunne fractie/gier zorgt voor snelle werking van nutriënten en kan kunstmest vervangen.
- Drijfmest heeft een snelle tot matig snelle werking en brengt daarnaast nog een deel organische stof.
- Door een deel van het vee op stro te houden beschikt de melkveehouder over vaste humusrijke mest, met daarin traag vrijkomende nutriënten. Deze mest levert ook veel organische stof aan de bodem. Is geschikt voor het verbeteren van slechte plekken in grasland en maisland.
- In het gebied Eemland heeft natuur-/weidevogelbeheer een goede kans van slagen. Deze manier van beheer vraagt om traag werkende, strorijke mest.

6. Meer natuur inpassen: kruidenrijke grasmengsels inzaaien bijvoorbeeld op percelen met lage opbrengsten, mozaïekbeheer, randenbeheer, erfbeplanting aanbrengen en erfvoegelbeheer

- Kruidenrijkgrasland of uitgestelde maaidatum beheer levert gezond en structuurrijk gras. Daarnaast levert dit een zeer goede bijdrage aan de biodiversiteit.
- Dit past goed als aanvulling op een melkveerantsoen of kan dienen als basis van een jongvee of droge koeien rantsoen. Daarnaast brengen verschillende vormen van natuurbeheer, beheersvergoedingen met zich mee.
- Natuurbeheer vereist een lagere stikstofgift uit mest, veengrond heeft een hoog stikstof leverend vermogen. Hierdoor kan op veengrond natuurbeheer goed worden toegepast met behoud van opbrengst.
- Doordat de stikstoflevering later in het jaar op gang komt, door extensief beheer zal er in het voorjaar een minder zware snede gras staan. Dit is wenselijk voor weidevogelbeheer. Verder is mozaïekbeheer met beweiding en verschillende maaistadia essentieel.

7. Maximaal gebruik van reststromen zoals perspulp, aardappelvezel enz.

- In het 'grasrijke' gebied Eemland past een energie aanvulling met producten als perspulp of aardappelproducten goed binnen het rantsoen.
- De inzet van bijproducten zorgt ervoor dat reststromen tot waarde worden gebracht.
- Daarnaast hebben producten als perspulp een lage CO₂ footprint, waardoor de CO₂ emissie per kg melk verlaagd kan worden.
- Belangrijk bij gebruik van bijproducten is dat wel dezelfde hoeveelheid droge stof uit krachtvoer wordt bespaard.

8. Levensduur melkvee verlengen, minder jongvee

- Levensduur van de veestapel verhogen waardoor er minder jongvee nodig is voor vervanging. Hiermee wordt ook de CO₂ emissie per kg melk verlaagd.
- Bekijk kritisch wat de meest voorkomende reden is van afvoer is, probeer hierop te focussen.
- Betrek uw dierenarts en voerleverancier bij het aanpakken van deze afvoerredenen.
- Door verbeteringen in het voermanagement kan de gezondheid en daarmee de levensduur worden verbeterd. Pas eventueel de huisvesting aan.

9. Preciezer oogsten: verminderen oogstverliezen, rekening houden met weidevogelbeheer

- Probeer precies te oogsten door de juiste afstelling van de oogstmachines. Maaihoogte 7cm is optimaal.
- Beperk overmatig ruw as gehalte door verontreiniging te voorkomen.
- Voorkom molshopen door mollen te vangen, en zorg voor vlak land.
- Besteed tijdens het inkuilen aandacht aan de bewaring/conservering. Rijd de gras- of maaskuil voldoende aan, dek deze luchtdicht af en breng vervolgens een flinke laag zand op de kuil. Zoals eerder aangegeven biedt het gebied Eemland verschillende kansen voor weidevogelbeheer. Houdt tijdens het oogsten rekening met nesten van weidevogels, bijvoorbeeld door deze vooraf te markeren of bepaalde percelen dicht te laten.
- Het maken van wikkelbalen kan zeer interessant zijn om verschillende partijen gras te combineren en conserveringsverliezen te voorkomen. Met name voor het gebied Eemland is dit relevant, omdat extensieve bedrijven, meer uit eigen middelen moeten halen en minder mogelijkheid hebben om aan te kopen.

10. Een optimaal bouwplan: minder grasland scheuren, minder mais in het bouwplan, probeer eens gras/klaver

- Houd de kwaliteit van het grasland op peil
 - Maak gebruik van de wiedege in het voorjaar
 - Zaai tijdig door zodat graslandvernieuwing kan worden voorkomen en opbrengsten op lage termijn op peil blijven.
 - Zorg door middel van beweiding dat kweekgras geen kans krijgt.
- Lagere (kunst)mestgiften doordat de grond een hoog stikstof leverend vermogen heeft.
- Percelen met 'slechtere' bodem deze verbeteren door het inzetten van klavers, hiermee kan ook kunstmest worden bespaard. Dit werkt voornamelijk goed op percelen zonder veengrond.
- Indien er mais wordt geteeld, deze in rotatieteelt toe te passen volgens 60% blijvend gras, 40% rotatie (20% mais, 20% gras).

